

БЕКІТЕМІН

Астана қаласы әкімдігінің "Қоғамдық
тамақтандыру және сервис колледжі" ШЖҚ

МКК директоры

З.Клышбаева

З.Клышбаева 2024 ж.

**АСТАНА ҚАЛАСЫ ӘКІМДІГІНІҢ «ҚОҒАМДЫҚ ТАМАҚТАНДЫРУ ЖӘНЕ
СЕРВИС КОЛЛЕДЖІ» ШЖҚ МКК
СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ МЕНЕДЖМЕНТ ЖҮЙЕСІНІҢ
ЕРЕЖЕСІ**

2024 жыл

Алғы сөз

- Осы Ереже Астана қаласы әкімдігінің "Қоғамдық тамақтану және сервис колледжі" ШЖҚ МКК басшылығы мен қызметкерлерімен (бұдан әрі – колледж) әзірленді.
- Осы Ереже колледж директорының бекітуімен күшіне енеді.
- Осы Ереже барлық қызметкерлер үшін міндетті.
- Ереженің мерзімді тексеруі 3 жылдан аспайтын аралықта жүргізіледі.
- Ережеге өзгерістер оны қолдану нәтижелері немесе 4-тармақта көрсетілген талаптарды өзгерту кезінде енгізіледі.

ҚҰЖАТ МАЗМҰНЫ

- Алғы сөз
- Құжат мазмұны
- Құжат атауы
- Әзірлеуші
- Құжатты әзірлеу мақсаты
- Нормативтік сілтемелер
- Терминдер мен анықтамалар
- Жалпы ережелер
- Негізгі мақсаттар мен міндеттер
- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі принциптері
- Коммуникацияны жүзеге асыру
- Сыйлық беру/өкілдік шығындар
- Қоғамдық қатынастар саласында жұмыс істейтін оқытушылар мен қызметкерлердің мінез-құлық ережелері
- Қоғамдық қатынастар саласындағы оқушылардың мінез-құлық ережелері
- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шаралардың негізгі бағыттары
- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың ұйымдастырушылық негіздері (сыбайлас жемқорлыққа қарсы комиссия)
- Жеке және заңды тұлғалардың сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтары үшін жауапкершілігі
- Қорытынды бөлім

1. Құжат атауы 1.1 Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл менеджмент жүйесінің ережесі

2. Әзірлеуші 2.1 Директор

3. Құжатты әзірлеу мақсаты 3.1 Сыбайлас жемқорлық пен парақорлыққа байланысты заңсыз әрекеттердің алдын алуға бағытталған тиісті рәсімдерді әзірлеу және қолдану. Қызметкерлер арасында қолданылатын сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың принциптері мен талаптарын біркелкі түсіндіруді қалыптастыру.

4. Нормативтік сілтемелер 4.1 МС ISO 9001:2015 «Сапа менеджменті жүйесі. Талаптар». 4.2 МС ISO 9000:2015 «Сапа менеджменті жүйесі. Негізгі ережелер мен сөздік». 4.3 МС ISO 37001:2016 «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы менеджмент жүйесі – талаптар және қолдану жөніндегі нұсқаулық». 4.4 Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңы. 4.5 Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. 4.6 Қазақстан Республикасының Президентінің 2022 жылғы 2 ақпандағы №309 Жарлығы «Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатының тұжырымдамасын 2022-2026 жылдарға бекіту және Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер енгізу туралы». 4.7 Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 31 мамырдағы №309 Қаулысы «2015-2025 жылдарға арналған Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегияны іске асыру және көлеңкелі экономикамен күрес жөніндегі іс-шаралар жоспарын бекіту туралы». 4.8 Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілері, Президент Жарлықтары, Жарғы, Директордың бұйрықтары мен өкімдері, Ішкі еңбек тәртібі ережелері.

5. Терминдер мен анықтамалар

- **Пара** – заңсыз артықшылықты тікелей немесе делдалдар арқылы қаржылық немесе қаржылық емес формада ұсыну, уәде беру, беру, қабылдау немесе сұрау. Бұл қолданыстағы заңнаманы бұза отырып, тұлғаның жауапкершілігіндегі әрекет нәтижелеріне ықпал ету немесе сыйақы ретінде ұсынылады.

- **Парақорлық** – кез келген құндылықтағы заңсыз артықшылықтарды ұсыну, уәде беру, беру, қабылдау немесе сұрау. Бұл қаржылық немесе қаржылық емес, тікелей немесе жанама түрде және қолданылатын заңды бұза отырып, тұлғаның міндеттерін орындауына немесе әрекетсіздігіне сыйақы ретінде ұсынылады.

- **Мүдделі тарап** – шешімдерге немесе әрекеттерге әсер ете алатын, немесе шешімдер мен әрекеттерден ықпал алуы мүмкін жеке немесе ұйым.

- **Мүдделер қақтығысы** – ұйымдағы міндеттерін орындау кезінде тұлғаның іскерлік, қаржылық, отбасылық, саяси немесе жеке мүдделері шешімдеріне әсер етуі мүмкін жағдай.

- **Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл** – мемлекеттік билік органдары, жергілікті өзін-өзі басқару органдары, білім беру ұйымдары, азаматтық қоғам институттары, ұйымдар мен жеке тұлғалар сыбайлас жемқорлықты алдын-алу, қылмыстық қудалау және зиянын азайту жөніндегі үйлестірілген қызмет.

- **Сыбайлас жемқорлықты алдын-алу** – сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат субъектілерінің қызметі, ол құқық бұзушылықтар туғызатын құбылыстар мен жағдайларды зерттеу, анықтау, шектеу немесе жоюға бағытталған.

- **Менеджмент жүйесі** – саяси мақсаттарды әзірлеу және қол жеткізу процесінде ұйымдастырушылық элементтердің өзара байланысты немесе өзара әрекеттесу жиынтығы.

- **Үшінші тұлға** – университет өз қызметін жүзеге асыру барысында өзара әрекеттесетін кез келген жеке немесе заңды тұлға (соның ішінде серіктестер, клиенттер, агенттер, делдалдар, мердігерлер және мемлекеттік билік органдары мен олардың лауазымды тұлғалары).

1. НЕГІЗГІ МАҚСАТТАР МЕН МІНДЕТТЕР

2. Осы Ереже Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңы мен Қазақстан Республикасы Президентінің «2015-2025 жылдарға арналған Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегия туралы» Жарлығына сәйкес әзірленген.

3. Осы Ережеде сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың негізгі принциптері, сыбайлас жемқорлықты алдын-алу және онымен күресудің құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері, құқық бұзушылықтардың салдарын азайту немесе жою анықталған.

4. Ереже қызметкерлердің қоғамдық қатынастар саласында белгіленген ережелерді сақтау және сыбайлас жемқорлықты болдырмауға бағытталған әрекеттері мен шешімдерін анықтайды.

5. Лауазымды тұлғалар кез-келген деңгейде сыбайлас жемқорлықтың барлық түрлеріне қарсы корпоративтік мәдениетті насихаттауда және онымен күресте белсенді қатысуы тиіс.

6. Қызметкерлер еңбек міндеттерін орындау немесе оқу әрекеттерін жүзеге асыру кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы және осы Ереженің талаптарын сақтауы тиіс.

7. Қызметкерлер өздерінің мінез-құлқы, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын жасауға немесе қатысуға ниет білдіру ретінде қабылданбауы қажет.

7.7 Қызмет барысында сыбайлас жемқорлықпен байланысты әртүрлі тәуекелдермен бетпе-бет келуі мүмкін. Бұл тәуекелдер сыбайлас жемқорлық деңгейі жоғары юрисдикцияларда қызмет атқару, тиісті сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың жоқтығы немесе жобаларды жүзеге асырумен байланысты болуы мүмкін. Сондықтан сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау, бағалау және қайта бағалау бойынша тиісті шаралар қабылданады.

7.8 Қажетті рәсімдерді әзірлеп, сыбайлас жемқорлық пен парақорлықты болдырмауға бағытталған шаралар қабылдайды, оның ішінде үшінші тұлғалармен қарым-қатынас орнату кезінде тәуекелдерді анықтауға бағытталған тексерулер жүргізеді.

7.9 Шарт жасасу кезінде үшінші тұлғаларға осы Ереженің негізгі принциптерін түсіндіріп, олардан осы принциптерді қабылдауды талап етеді; кейбір жағдайларда үшінші тұлғалармен шарттарға сыбайлас жемқорлыққа қарсы ескертулерді енгізуді талап етеді.

7.10 Осы Ереженің негізінде сыбайлас жемқорлықтың көріністерін болдырмауға бағытталған лауазымдық міндеттерді орындау әрекеттері қамтылған:

7.10.1 сыбайлас жемқорлыққа қарсы менеджментпен қамтылған салада жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыру;

7.10.2 өз құзіреті шеңберінде басқарушылық және басқа да шешімдер қабылдау;

7.10.3 колледждің ішкі нормативтік-құқықтық актілерінің жобаларын әзірлеу;

7.10.4 тиісті сала ерекшелігіне байланысты қоғамдық маңызы бар басқа да қатынастар.

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛДЫҢ НЕГІЗГІ ПРИНЦИПТЕРІ

8. Заңнама мен жалпыға бірдей нормаларға сәйкестік принципі:

Антикоррупциялық саясат Қазақстан Республикасының Конституциясына, Президенттің нормативтік-құқықтық актілеріне, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Үкіметі мен сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарына сәйкес жүзеге асырылады.

9. Басшылықтың жеке үлгісі принципі:

Сыбайлас жемқорлықты қабылдамау мәдениетін қалыптастыруда және ұйымда ішкі алдын алу және оған қарсы іс-қимыл жүйесін құруда басшылықтың негізгі рөлі.

10. Қызметкерлерді тарту принципі:

Қызметкерлер сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама ережелері туралы үнемі хабардар етіліп, оларды сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар мен рәсімдерді қалыптастыруға және іске асыруға белсенді қатысуға тартады.

11. Сыбайлас жемқорлық қаупіне сәйкес процедуралардың сәйкестігі принципі:

Ұйым басшылығы мен қызметкерлерін сыбайлас жемқорлық әрекеттеріне тарту ықтималдығын азайтатын іс-шаралар әзірленеді және орындалады.

12. Процедуралардың тиімділігі принципі

Сыбайлас жемқорлық байланыстарының ықтималдығын азайтып, қарапайым іске асырылатын және маңызды нәтиже әкелетін антикоррупциялық шаралар қолданылады.

13. Жауапкершілік және жазаның сөзсіздігі принципі

Еңбек міндеттерін орындауға байланысты сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарын жасаған жағдайда, қызметкерлер лауазымына, еңбек өтіліне немесе басқа жағдайларына қарамастан, жазаның сөзсіздігі. Сондай-ақ, сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты іске асырудағы басшылықтың жеке жауапкершілігі.

14. Тұрақты бақылау және мониторинг принципі:

Енгізілген антикоррупциялық процедуралардың тиімділігі мен олардың орындалуын бақылау үнемі жүзеге асырылады.

КОММУНИКАЦИЯНЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ

15. Қызметкерлерді қолданылатын нормативтік актілер мен осы Ереженің талаптары туралы ақпараттандыру үшін барынша күш жұмсалады.

16. Еңбек шарты немесе қызмет көрсету шартына қол қою кезінде қызметкерлер осы Ережемен танысып, оның сақталуына міндеттеме қабылдайды.

17. Сыбайлас жемқорлық пен парақорлыққа қарсы күрес мәселелері бойынша тұрақты түрде оқыту жүргізіледі.

18. Осы Ереже ресми сайтта ашық қол жетімділікте орналастырылады.

19. Егер қолданылатын нормативтік актілерді немесе осы Ережені (соның ішінде ықтимал бұзушылықтарды) бұзу анықталса, қызметкерлер электрондық пошта арқылы ашық желіге дереу хабарласуы тиіс. Ақпарат тәулік бойы қабылданып, құпиялылық сақталады.

20. Үшінші тараптар қолданылатын нормативтік актілердің бұзылуын анықтаған жағдайда, электрондық пошта арқылы ашық желіге хабарласа алады.

21. Сыбайлас жемқорлық фактілері туралы ақпарат жіберу үшін арнайы телефон желісі құрылды: №501652 «Сыбайлас жемқорлыққа жол жоқ!». Жұмыс күндері сағат 09:00-ден 18:00-ге дейін қызмет етеді.

ҚОҒАМДЫҚ ҚАТЫНАСТАР САЛАСЫНДА ЖҰМЫС ІСТЕЙТІН ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ ЕРЕЖЕЛЕРІ (ӘРЕКЕТТЕРІ)

31. Жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыру кезінде:

31.1. Қазақстан Республикасының Конституциясы мен заңдарын, Президенттің актілерін, Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерін, басқа да нормативтік-құқықтық актілерді, сондай-ақ осы Ережені басшылыққа алу.

31.2. Қазақстан халқының бірлігі мен ұлтаралық келісімді нығайтуға ықпал ету, мемлекеттік және басқа тілдерге, Қазақстан халқының дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарына құрметпен қарау.

31.3. Шыншыл, әділ, қарапайым болу, жеке тұлғалармен, заңды тұлғалардың өкілдерімен және әріптестерімен қарым-қатынаста жалпыға бірдей моральдық-этикалық нормаларды сақтау, сыпайылық пен дұрыстық таныту.

31.4. Жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен заңды мүдделеріне қатысты шешім қабылдау ашықтығын қамтамасыз ету.

31.5. Өз іс-әрекеттерімен және мінез-құлқымен қоғам тарапынан сынға себеп болмау, сынға жол бермеу және сынның нәтижелерін кемшіліктерді жою мен өз қызметін жақсарту үшін пайдалану.

31.6. Қызметтік жағдайды мемлекеттік органдардың, ұйымдардың, мемлекеттік қызметшілердің және басқа да тұлғалардың қызметіне жеке сипаттағы мәселелерді шешуде әсер ету үшін пайдаланбау.

31.7. Шындыққа сәйкес келмейтін ақпаратты таратпау.

31.8. Құқық бұзушылықтар мен басқа да заңбұзушылықтарға жол бермеу, оларға тәртіптік, әкімшілік немесе қылмыстық жауапкершілік қарастырылған.

31.9. Еңбек заңнамасының сақталуын, режим мен еңбек жағдайларын қамтамасыз ету.

32. Білім беру қызметтерін көрсету және басқа рұқсат беру функцияларын жүзеге асыру кезінде:

32.1. Қызметтер сапасын арттыру бойынша тұрақты шаралар қабылдау.

32.2. Қызмет алушыларға білім беру қызметтерін ұсыну тәртібі туралы толық және дұрыс ақпарат беру.

32.3. Қажет емес құжаттарды талап етпеу және қызметтер көрсету мен басқа рұқсат беру функцияларын орындау барысында бюрократияға жол бермеу.

32.4. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылыққа бейімдеу жағдайында басшылыққа мәлімдеу.

32.5. Білім беру қызметтерін ұсыну процесін жетілдіру, қызмет көрсетудің экономикалылығы мен тиімділігін қамтамасыз ету.

33. Тауарлар, жұмыстар, қызметтерді сатып алу бойынша:

33.1. Сатып алуға жұмсалатын қаражатты барынша тиімді және ұтымды пайдалану.

33.2. Сатып алуды жүргізу рәсіміне қатысу үшін әлеуетті жеткізушілерге тең мүмкіндіктер ұсыну.

33.3. Сатып алу процесінің ашықтығы мен ашықтығын қамтамасыз ету.

33.4. Сыбайлас жемқорлық көріністеріне жол бермеу.

33.5. Орындаушылық құжаттар бойынша міндеттемелерін орындамаған және Борышкерлердің Бірыңғай Тізіліміне енгізілген әлеуетті жеткізушілер мен олар тартқан қосалқы мердігерлердің қатысуына жол бермеу.

34. Өз құзыреті шеңберінде басқарушылық және басқа шешімдер қабылдау кезінде:

34.1. Қызметтік міндеттерді орындау барысында мүдделер қақтығысы, жеке мүдделіліктің пайда болуы, сыбайлас жемқорлыққа бейімделу және сыйлық алу жағдайлары туралы тікелей немесе тікелей басшыға баяндау.

34.2. Қызметтік жағдайды мемлекеттік органдардың, ұйымдардың, мемлекеттік қызметшілердің және басқа тұлғалардың қызметіне жеке сипаттағы мәселелерді шешу кезінде әсер ету үшін пайдаланбау.

34.3. Әріптестерге, басшыларға және басқа лауазымды тұлғаларға сыйлықтар бермеу және қызметтік өкілеттіктерді пайдаланып, мүліктік пайда, игіліктер немесе артықшылықтар алу үшін қызметтік емес қызметтер көрсетпеу.

34.4. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды ашуда белсенділік таныту.

34.5. Сыбайлас жемқорлықтың белгілі болған фактілері туралы, сондай-ақ әртүрлі бақылау формаларының нәтижелері бойынша қандай да бір пайданы алу туралы бейімдеу жағдайлары туралы басшылыққа дереу баяндау.

34.6. Орындауға алынған бұйрықтың заңдылығы туралы күмән болған жағдайда тікелей басшыға жазбаша түрде дереу хабарлау.

34.7. Тікелей басшының өзі мүдделер қақтығысына тартылған жағдайда жоғары тұрған басшылыққа жүгіну.

34.8. Табыс алу мақсатындағы кәсіпкерлік және басқа қызметті жүзеге асыруда біреуге көмек көрсетуден бас тарту.

35. Нормативтік құқықтық актілердің жобаларын әзірлеу кезінде:

35.1. Нормативтік құқықтық актілердің жобаларын әзірлеу және талқылауға қатысы бар құрылымдық бөлімшелердің міндетті түрде қатысуын қамтамасыз ету.

35.2. Нормативтік құқықтық актілерде сыбайлас жемқорлық факторлары немесе олардың белгілерін қамтитын нормаларды пайдаланбау.

36. Қызметкерлерді іріктеу және орналастыру бойынша кадрлық жұмысты ұйымдастыру кезінде:

36.1. Тапсыру материалдарын қарау мерзімдерін белгіленген уақытта сақтау.

36.2. Жұмысқа қабылдау кезінде лауазымды тұлғаларға негізгі міндеттерді, тыйымдарды және шектеулерді түсіндіру.

36.3. Кадрларды іріктеу кезінде Қазақстан Республикасының заңнамасының талаптарын сақтау.

36.4. Қызметкерлердің жеке деректері туралы ақпараттың негізсіз берілуіне жол бермеу.

36.5. Жұмысқа үміткерлерден еңбек шартын жасасуға қатысы жоқ құжаттарды талап етпеу.

36.7. Қызметкерлерге қатысты қызметтік тергеуді объективті және жан-жақты жүргізу.

37. Өмір сүру саласының ерекшеліктеріне байланысты туындайтын басқа қатынастар бойынша:

37.1. Бағынатын лауазымды тұлғалардың қызметтік өкілеттіктерінің міндеттері мен көлемін нақты анықтау.

37.2. Бағынатын лауазымды тұлғалар арасында жұмыс жүктемесін теңдей бөлуге жол бермеу.

37.3. Олардың қызмет нәтижелерін бағалау кезінде, сондай-ақ көтермелеу және тәртіптік шараларды қолдануда әділдік пен объективтілікті таныту.

37.4. Бағынатын қызметкерлерге негізсіз айыптау, дәрекілік фактілері, адам қадір-қасиетін кемсіту, әдепсіздік, дұрыс емес мінез-құлық танытпау.

37.5. Оларға қызметтік міндеттерінен тыс және заңнамаға қайшы келетін немесе әдейі орындалмайтын тапсырмалар бермеу.

37.6. Бағынатын адамдардың қызметіне жеке сипаттағы мәселелерді шешу кезінде ықпал ету үшін қызметтік жағдайды пайдаланбау.

37.8. Бағынатын адамдарды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға мәжбүрлемеу.

37.9. Өздерінің лауазымдық міндеттерін орындау барысында әріптестерде туындаған мүдделер қақтығысын реттеу бойынша шаралар қабылдау.

37.10. Меншікті сақтауды, мүлікті қызметтік мақсаттарда ұтымды және тиімді пайдалануды қамтамасыз ету.

ЖЕКЕ ЖӘНЕ ЗАҢДЫ ТҰЛҒАЛАРДЫҢ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАРЫ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІГІ

38. Қазақстан Республикасының азаматтары, шетел азаматтары және азаматтығы жоқ тұлғалар сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтары үшін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қылмыстық, әкімшілік, азаматтық-құқықтық және тәртіптік жауапкершілікке тартылады.

39. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасаған жеке тұлға сот шешімі бойынша Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес мемлекеттік және азаматтық қызметтегі белгілі бір лауазымдарды иелену құқығынан айырылуы мүмкін.

40. Егер сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды ұйымдастыру, дайындау және жасау немесе сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға жағдай жасайтын құқық бұзушылықтар заңды тұлғаның атынан немесе оның мүддесінде жасалса, заңды тұлғаға Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жауапкершілік шаралары қолданылуы мүмкін.

41. Заңды тұлғаға сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік шараларын қолдану аталған құқық бұзушылықты жасаған кінәлі жеке тұлғаны жауапкершіліктен босатпайды, сол сияқты жеке тұлғаның сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтары үшін қылмыстық немесе өзге де жауапкершілікке тартылуы да заңды тұлғаны жауапкершіліктен босатпайды.